

MOIRAS – PARCAE – FAITS (URSITOARE). ASPECTS REGARDING THEIR ROLE IN THE EVERYDAY LIFE OF HUMANS

*Nicolae Hurduzeu**

* Vest University of Timișoara; nicolae_hurduzeu@yahoo.com

Rezumat. În mitologia indo-europenilor, Ursitoarele - Moirele - Nornele germanice - *Fatae*-le romane sunt reprezentări de sex feminin, în general trei, cu scopuri comune: decid nașterea omului, cu cine se căsătorește, când și în ce fel va muri. Ursitoarele își exercită puterea deopotrivă asupra preexistenței, vieții și morții așa cum sunt ele imaginate de societățile indo-europene. Asupra rolului Ursitoarelor în viața omului și a modului în care ele trebuie onorate ne vom opri în lucrarea de față.

În mitologia românească, Ursitoarele sunt asociate, uneori chiar identificate cu Zorile, Zânele Zori, invocate de cântecele funebre românești. Desigur asemeni oricăror divinități ele trebuiesc îmbunate și primite cât mai bine posibil în casa noului născut dar și în momentul morții și al pregătirii drumului sufletului spre lumea de apoi. Rolul Ursitoarelor nu încetează nici măcar după moarte, se încearcă îmbunarea lor atât pe parcursul vieții pentru ca moartea să fie ușoară cât și după moarte pentru ca în viața de apoi acestea să-i asigure sufletului condiții bune trecerii într-o etapă nouă, într-o nouă viață.

Cuvinte cheie: Ursitoare, destin, moarte, viața de apoi, renaștere.

Just like in the Greek-Roman antiquity, the Romanian rural world is governed by the belief that each person's destiny is decided at birth by the three *Ursitori*, similar to the Greek *Moiras* or the Roman *Parcae*. In Indo-European mythology, the *Fates* (ro. *Ursitoare*) – *Moiras* – the Germanic *Norns* – the Roman *Fatae* – are female creatures, usually three in number, who have the role of deciding the birth of humans, who is going to get married, and the moment and way in which people are going to die¹. The *Fates* exercise their powers equally on preexistence, on life and death, exactly as they are represented in Indo-European societies².

In the Roman funeral symbolism, the *Parcae* are associated with the underworld goddesses Persephone and Hekate. In Romanian mythology, the *Ursitoare* are associated and even identified with *Zorile* (*Daybreaks*) or *Zânele Zori* (*the Daybreak Fairies*) evoked by the Romanian funeral songs³.

¹ Lorinț, Belcin Pleșca, 1993, p. 44.

² Lorinț, Belcin Pleșca, 1993, p. 49.

³ Papahagi, 1925, p. 137.

The three Parcae weave the thread of time, spinning the spindle, winding the reel: *Klotho* – the "*Weaver*"⁴, is spinning the threads of life and death, *Lachesis* – the "*Fate*", embodies the arbitrary aspect of events, *Atropos* – the "*Fatality*" - seldom called the *Death* and also the *Lame*, has the final, inalterable decision⁵. Her infirmity is not accidental and must be understood in the context of the mythical and ritual lameness⁶. The *Parcae* or the *Ursitoare* (*Fates*), present in the system of beliefs of all Indo-Europeans⁷, are mythological creatures which have one major role: to control the human destiny⁸.

In Romanian culture, the belief in *Ursitoare* is certified by various folkloric creations (disenchantments, carols, incantations, tales and legends) and ritual ceremonies (*Masa Ursitoarelor* or *the table of the Ursitoare*, the baptism, almsgiving in the name of the dead) in all the regions inhabited by Romanians. The documentation in this case is much more generous⁹. In Romanian beliefs the *Ursitoare* appear at birth, marriage and death¹⁰. The term *a ursi* is synonym to fate and destiny. The *Ursitoare* are the agents of a superior force, whose will they announce, they act by power of words and their predictions cannot be altered¹¹.

The association *Ursitoare – Zâne Zori* (*Daybreak Fairies*) – *Surori* (*Sisters*) – *Surori ale Soarelui* (*Sisters of the Sun*) – *Moarte* (*Death*)¹² is present in ceremonies. The conjuration rituals of the destiny fairies or the rituals of integration in the order they established try to attract their goodwill and even to elope from under the empire of their arbitrary will¹³.

In the rural area, the ceremonial of *ursit* – fate predicting – is performed at three days from birth: *Moașa* (*Midwife*) comes with three clean little girls (the same number as the *Ursitoare* - Faiths) who are fed on a table called "*masa Ursitoarelor*" (*the table of the Ursitoare*)¹⁴ and wish the newborn good health, long and happy life and welfare. These practices establish human equivalents for the characters which shape the mythical aspect of destiny¹⁵. The *Ursitoare* decide the moment of marriage and the girls perform a series of magical rituals at major feasts during the year in order to guess who the person they will marry is.

In Romanian mythology, as well as the Greek-Roman mythology, the *Parcae* are the protagonists of the mythical scenes regarding destiny, fate, fortune, luck, and around them an entire system consisting of other deities and mythological creatures,

⁴ Nemeti, 2003, p. 457.

⁵ Nemeti, 2003, p. 465.

⁶ Strauss, 1978, p. 258.

⁷ Lorinț, Kahane, 1968, p. 179.

⁸ Nemeti, 2003, p. 455.

⁹ Fochi, 1973, p. 349-350.

¹⁰ Lorinț, Belcin Pleșca, 1993, p. 46.

¹¹ Lorinț, Belcin Pleșca, 1993, p. 45.

¹² Lorinț, Belcin Pleșca, 1993, p. 47.

¹³ Lorinț, Belcin Pleșca, 1993, p. 49.

¹⁴ Mușlea, 1970, p. 428.

¹⁵ Nemeti, 2003, p. 463.

ritual ceremonies and magical gestures revolves¹⁶. Their name etymology implies specific economic activities: spinning and weaving, which imply the "thread" of wool, hemp or of the thread of the human and cosmic destiny.

In Romanian culture they are called *Ursitoarea – Soarta (the Fate) – Moartea (the Death)* and they govern the main moments of life: the birth, the marriage and the death, just like in classical mythology¹⁷, they decide the birth of humans, who is going to get married, and the moment and way in which people are going to die¹⁸. *Moartea* (the Death) is the one of the three names – *Ursitoarea (the Foreteller) – Soarta (the Fate) – Moartea (the Death)*, who gets mentioned with certainty and most often, as it is the one who decides the moment and the way in which a person dies¹⁹. "*Each person dies as it is written: one dies hanging by the neck, one drowned, one by sword ...there are the three Fates, the elder two are good and the youngest one is mean, she foretells bad – she is the one with the reel ... so says the world, when the thread is over you must die*"²⁰. *Ursitoarele* are "sacred women who fulfill the will of God"²¹, and divinity can by no means alter what they have decided about the fate of people²².

Regardless of what their name is, they can be seen by people, but those who do see then will be marked: "*They were also called Zânză or Zumză, X – the woman who gave birth – woke up at daybreak and those Zuzăli were outside under the roof eaves and she went outside and when she came back her eyelashes at one eye were white, and it remained like that till she died an old woman*"²³.

Just like any other deities, they must be reconciled and received as good as possible in the house of the newborn infant. Sometimes their number varies due to the contamination with other mythical elements. In Armeniș village for example, they say: "*There are 9 ursitori / fates who in the ninth day from birth bake kalach from corn flour and they are placed on the table around a belcuță*"²⁴ of water and then they are given names and a pinch of salt and another of sugar is spread on top of them and then are left to sit like that overnight till the morning when the children are summoned and they are given the kalach in the name of the *Ursitoare* for which they should not thank and this should be said: *may this kalach be for the health of the Ursitoare and of our daughter or our child. They all come, the elder, the middle, the*

¹⁶ Evseev, 1998, p. 475-476.

¹⁷ Marian, 1892, p. 101.

¹⁸ Lorinț, Kahane, 1968, p. 179.

¹⁹ Lorinț, Belcin Pleșca, 1993, p. 46.

²⁰ "*Fiecare moare așa cum i scris: unu spândzurat, unu înecat, unu tăiat ... îs ăle tri Ursători că ăle mari îs bune și a mică îi ră, aia ursășce rău ... aia-i cu ghemu ... așa dzâce lumea, atâta-i ața trăbă să mori*" (Inf. NICOARĂ CĂDARIU Maria, 83 years, Prisian).

²¹ Dodds, 1998, p. 17.

²² Bîrlea, 1981, p. 63.

²³ "*Li să măi spunea și Zânză sau Zumză. X (femeia care născuse) s-o sculat dă cătră dzăuă și erau pă sub streșână Zuzălii ălea și s-o dus afară și când o venit în casă avea păru la o geană albu și așa cu el albu o murit, bătrână*" (Inf. BOB Rusanda, 85 years, Vârciorova).

²⁴ mug.

youngest, and talk around a well, so said my mother, all of them are like 9 sisters"²⁵.

In most of the villages the ritual of the *Ursitoare* is performed on the third day, which is almost identical in all places:

—"3 glasses of milk, water and juice, 3 different flowers, 3 kalach, 3 little mugs and the belt of the midwife are placed on a table and whatever the mother or the midwife dreams that will happen to the child in life"²⁶;

—"A plate, a spoon, a perfume bottle, a juice bottle, washed wool, bread, soap, a flower for each one of the three, the belt of the midwife are put on a table for their reconciliation and whatever the midwife dreams that will happen to the child in life"²⁷;

—"3 glasses of water, 9 different flowers made into 3 bunches and the belt are placed on the table. The glasses and the flowers are given to 3 children, little girls, if the baby is a girl, or little boys, if the baby is a boy"²⁸;

—"Corn cakes were baked for all three and on top of them honey was put for the elder *Ursitoare*, sugar for the younger and salt for the youngest, and the belt of the midwife was put, and the table was dressed with flowers; The *Ursitoare* would spin around the table with the 3 glasses at night and prophesize"²⁹;

—"3 cakes of bread were baked in 3 days from birth and they were given to children in the morning together with a glass of water, and whatever the mother dreamt, it would happen to the child"³⁰;

—"there are 3 *Ursitori* for which a glass of water, a glass of milk and another with brandy or wine were put on the table, and at midnight people dreamt what will happen to the child in life"³¹.

²⁵ "îs 9 ursători și la 9 zile când să naște să fac colăcei numa din aluat dă porumb și să pun pã masă cu o belcuță dă apă în mijloc și să numesc și-n vârful lor să pune un pic dă sare și un pic dă zahăr și să lasă până gimineața când să cheamă copiii care nu trebuie să dzăcă boggeaprost și să dau în numili Ursătorilor și să spune colacu ăsta să fie în sănătatea Ursătorilor și a lu fata noastră sau copilul nostru. Ele vin și toace să vorbesc, să strâng la o fântână, așa dzăcea mama me, a mare, a mică, a mijlocie, căce îs ele toace, îs ca 9 surori". (Inf. DRAGOMIR Stanca, 67 years, Armeniș).

²⁶ "se pun pe masă 3 pahare cu lapte, apă, suc cu 3 flori diferite, 3 colaci, 3 cântuțe, brăcirile moașei și ce visează mama sau moașa aia pățește copilul în viață" (Inf. RADA Maria, 64 years, Buceoșnița).

²⁷ "li se pune pe masă asemănător ca să nu să mânîe, se pune o farfurie, o lingură, un parfum, suc, lână dă oaie spălată pã scamn, pâine, săpun, o floare pentru fiecare din cele 3, se pune brăul de la moașă de jur-împrejurul mesei și ce visează moașa aia pățășce copilul în viață" (Inf. BONA Crucița, 61 years, Ilova).

²⁸ "se pun 3 pahare cu apă cu 9 flori diferite în 3 buchete și se pune brăul. Paharele se dau cu flori la 3 copii, fete dacă e fată, băieți dacă e băiat" (Inf. GUIA Maria, 69 years, Poiana).

²⁹ "să făceau turce dăn faină dă cucurudz pântru toace tri și în vârful să puneau miere pântru ursătoarea mare, zahăr pântru a mijlocie și sare pântru a mică să puneau brăcirili lu moașă, să chicea masa cu flori; Ursitorili se învârt pe după masă cu cele 3 pahare noaptea și ursesc" (Inf. BERZESCU Călina, 80 years, Armeniș).

³⁰ "să făceau 3 turce dăn pită în 3 zile după naștere și un pahar cu apă la fiecare, se dau pe rând dimineața la copii, și ce visa noaptea mama i se întâmpla copilului" (Inf. SPUNEI Ioan, 70 years, Vălișoara).

The *Ursitori* are imagined to be: women³², female figures with wings³³, beautiful³⁴, like little angels³⁵, maidens, all beautiful, with long hair³⁶, women dressed in white, with long garments reaching the floor³⁷, who settle the age and place where each mortal will die. Sometimes there are mixed opinions about the *Ursitoare*: "they are not women, definitely not women"³⁸, and "the youngest is the meanest"³⁹, or "two foretell good and one bad, the first two are beautiful and the third ugly"⁴⁰, "the oldest is the meanest"⁴¹; "there were three of them, one good, so was the second, and the third was the mean, she would foretell what would happen to the child – and people would say that so foretold the *Ursătorii*"⁴² – they would appear at the predicted moment and wait for the one whose life they would take - "the *semantron* was struck in heaven and they said come X"⁴³; otherwise they would lament: "my, oh, my, the time is coming, but the man is not"⁴⁴.

The *Ursitoare* prophesize either a gentle or a harsh destiny⁴⁵; fate cannot be changed, no one can alter it but it can be foreseen in dreams: whatever the mother or the midwife dreamt at night would happen to the child: "if the dream was white, the child would have a beautiful life, if the dream was black, the child would have a difficult life"⁴⁶.

At every remembrance ceremony and alms giving for the death they say: "Let alms be given at the Holy Death, for the Holy Angel and for him. The first alms is for him and the Death and she also needs alms; at every remembrance of the death while alive you must mention the Death to keep it away, you must give it alms and say: this *kalach* should be for my Death, so it should not come dreadfully, so it should not come sad to me; this alms should be in the name of God, to protect me from evil. The other should be for the remembrance of X, so that God should have

³¹ "3 *Ursitori* pentru care se puneau un pahar cu apă, unul cu lapte și unul cu răchie sau vin și noaptea la 12 se visa ce se întâmplă cu copilul în viață" (Inf. BĂRBULESCU Ana, 58 years, Goleț).

³² Inf. SPUNEI Maria, 83 years, Vălișoara.

³³ Inf. POPESCU Ana, 73 years, Bolvașnița.

³⁴ Inf. BLAJ Antoaneta, 63 years, Bucușnița.

³⁵ Inf. GROF Emilia, 72 years, Petroșnița.

³⁶ "îs fece mari, toace frumoasă, cu părul lung" (Inf. ROAMA Maria, 74 years, Slatina).

³⁷ Inf. GUIA Maria 69 years Poiana.

³⁸ "nu-s muieri, oricum nu-s muieri" (Inf. DRAGOMIR Teodosia, 62 years, Vârciorova).

³⁹ "a mică-i măi ră" (Inf. BERZESCU Călina, 80 years, Armeniș).

⁴⁰ "Două dzăc bine și una rău, primele două sunt frumoase și a treia e urâtă" (Inf. CORICI Ana, 72 years, Valea Timișului).

⁴¹ "a bătrână-i rea" (Inf. GROF Emilia, 72 years, Petroșnița).

⁴² "erau tri - una bună, la fel și a doua și a tria era măi ră aia ursa ce să să întâmpile cu copilul - dzăceau că așa i-or ursât *Ursătorii*" (Inf. DRAGOMIR Teodosia, 62 years, Vârciorova).

⁴³ "O bătut toaca-n ceri ș-o dzis hai X" (Inf. MIHĂIESCU Floarea, 83 years, Prisian).

⁴⁴ "iu, iu că ceasu vine și omu nu măi vine" (Inf. JURCA Silvia, 69 years Bolvașnița).

⁴⁵ Lorinț, Belcin Pleșca, 1993, p. 42.

⁴⁶ Inf. BELCIU Ana, 62 years, Bucușnița.

mercy of his/her soul ..."⁴⁷. "One does the same each Easter, Christmas, at the holiday of the patron saint and the 40 martyrs of Sebaste"⁴⁸.

Consequently, the role of the *Ursitoare* does not end in death. People try to pacify them both in life, so that death should be easy, as well as after death, so that they should grant the departed soul an easy passage into a new stage of existence, a new life⁴⁹. The alms is given for the remembrance of a particular person, and God can also play the part of messenger, witness of the fact that the living have done their duty for the soul of the dead and have given him everything necessary so that the dead should not starve.

The presence of the *Ursitoare* at the moment of the *birth* in the afterlife is marked by the dressing of the table for the *Ursitoare* in a similar way to that done at three days after birth. After the remembrance on the day of the funeral the table is dressed the third day after the death with three glasses with water, brandy and milk, as well as food being placed on the table and the *Ursitoare* come again to decide the fate of the soul in the afterlife. Death is thus only a temporary stage after which the soul reincarnates another body.

⁴⁷ "Să fie pomană la Sf Moarce, lu Sf Înger și lui. Prima ia omul Moarcea și are și ea nevoie de pomană la toate pomenile cât ești în viață trebuie să numești Moartea, ca să nu vină înfi-orată îi dai de pomană colacu ăsta să fie Morții mele, să nu vină-nfioartă, să nu vină năcăjâtă la mine; Pomana asta să fie în numili lu Dumedzău să mă ferească dă rău. Ailaltă să fie pomană lu X să-i ducă Dumedzău pomană la suflețalu ei" (Inf. BĂRBULESCU Ana, 58 years, Golet).

⁴⁸ Inf. DRAGOMIR Stanca, 67 years, Armeniș.

⁴⁹ Lorinț, Kahane, 1968, p. 183.

BIBLIOGRAPHY

- Bîrlea, 1981 Ovidiu BÎRLEA, *Folclorul românesc*, Ed. Minerva, București, 1981, 496 pg.
- Dodds, 1998 Eric R. DODDS, *Grecii și iraționalul*, Traducere de Catrinel PLEȘU, Prefață de Petru CREȚIA, Ed. Polirom, Iași, 1998 (ediția a II-a), 288 pg., ISBN 973-683-115-9.
- Evseev, 1998 Ivan EVSEEV, *Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească*, Seria Dicționare, Ed. Amarcord, Timișoara, 1998, 534 pg., ISBN 9739244289.
- Fochi, 1973 Adrian FOCHI, *Datini și eresuri populare la sfârșitul secolului al XIX-lea*, Ed. Minerva, București, 1973, 392 pg.
- Lévi-Strauss, 1978 Claude LÉVI-STRAUSS, *Antropologie structurală*, Prefață de Ion ALUAȘ, Traducere din limba franceză de I. PECHER, Idei contemporane, Ed. Politică, București, 1978, 511 pg.
- Lorinț, Belcin Pleșca, 1993 Florica LORINȚ, Cornelia BELCIN PLEȘCA, *Însemne despre destin*, În: *Anuarul Institutului de etnologie și folclor "C-tin Brăiloiu"* (SN), Tom 4/1993, p. 39-50.
- Lorinț, Kahane, 1968 Florica LORINȚ, Mariana KAHANE, *O ipostază a Ursitoarelor în credințe și ceremonialuri*, În: *Folclor literar*, vol. II, Timișoara, 1968, p. 178-184.
- Marian, 1892 Simeon Florea MARIAN, *Înmormântarea la români. Studiu etnografic*, Edițiunea Academiei Române, Lito-Tipografia Carol Göbl, București, 1892, III + 593 pg.
- Mușlea, 1970 Ion MUȘLEA, *Tipologia folclorului. Din răspunsurile la chestionarele lui B P Hașdeu*, Ed. Minerva, București, 1970, 605 pg.
- Nemeti, 2003 Irina NEMETI, *Credința în destin*, În: *Funeraria Dacoromana. Arheologia funerară a Daciei romane* (coordonator Mihai BĂRBULESCU), Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2003, 529 pg., ISBN 973-610-167-3; p. 453-470.
- Papahagi, 1925 Tache PAPAHAĞI, *Graiul și folklorul Maramureșului*, Academia română, Din viața poporului român, XXXIII, Cvltvra Națională, București, 1925, LXXXIII + 270 pg.